

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De sexto vicio quod est gula.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

supplicabat bñe vīrgīnī vt eum iuuaret. Que ipetrauit vt heremita ad eū corri- gendū mitteret. Qd cū facere vellet nec ei loq̄ posset. h̄ ingerēs se h̄beratus fuis- set. reuersus ad cellā iterū rapit ad iudī- cū. z sicut p̄sus accusat. Sed bñā h̄gine eū adiuuante z mortuo impatore: ali^o suc- cedens in imperiū illū diuitem z poten- tem capere voluit. h̄ ille fugiens z omīa bona sua pdens ad p̄cedētia officia re- diens z ad pietatis opa. postmodū vi- tam in bono finiuit z clausit.

De gula.

Gula detestanda est. Primo qz multū est cōtra deū: q̄ suis oīa pctā sint p̄tra deū. tñ gula p̄ncipaliter. qz vilissimā crea- turā deificat. s. ventrē suū. Juxta illud apli ad phil. iij. Quoz de^o v̄ter ē. ybi dicit Aug^o. Hoc ab hoīe colit qd p̄ ce- teris diligit. Vñ Hugo in suo claustra li Solēt dñs tēpla p̄strui. altaria erigi. ministri ad scrutēdū ordinari. imolari p̄- ses. thura cōcremari. Si q̄dem tēplum gula est cōq̄na. altare mēsa. ministri cocī imolare pensēs coctē carnes. fumus in- censozū odor sapoz. Et talis ydolatria est deterior q̄ ydolatria paganoz. quia illi auro z argento z marmoreis lapidibz diuinos honores imp̄dere solebāt. sed gulosus v̄trem p̄ deo honorat. q̄ est q̄- si laterna. Et p̄pterea videt hoc viciūz detestabilius cūctis alijs vicijs z pctis. qz hoc viciū deū blasphemāt. Vñ Au- g^o. de v̄bis d̄m. Si immoderatōe vo- racitatis debitū modūz nature excedis q̄ntūcūq̄ laudes lingua carmīs r̄soner tñ vita blasphemāt. Secō detestanda est gula. qz multū placet diabolo. ex eo qz in hoīe guloso est req̄es diaboli. Vñ Barth. xij. Luz immūdus spūs experit ab hoīe. ābulat p̄ loca arida q̄rens req̄- em z nō inuenit. Et nota qz loca arida sunt hoīes tēperate viuētes. in q̄bz dia-

bolus nō inueniet req̄ez. Vñ etiā in sig- nū hui^o legio demonū dixit dño. vt habet Barth. vij. Si eijatis nos hinc mitte nos in gregē porcoz. qd dñs pmī- sit. Vñ d̄r glo. Vñi q̄s more porci vixē- rit: diabolus in eo potestate nō accipiet. Ex quo p̄tz qz diabolus habet potesta- tem sup gulosos Itē placet diabolo: qz illo vicio tēptrauit hoīem in statu innocē- tie z in paradiso. Itē p̄tz in xpo. q̄ cum icunasset. xl. diebz z noctibz: tunc tēptra- tor dixit ei. Si filius dei es dic vt lapi- des isti panes fiāt. Et rō q̄re lib̄ter tēp- tra hoīes etiā bonos cū isto vicio. qz p̄t eos deijcē. z facilt̄ trahere ad alia pctā. sez ad accidā z luxuriā. Vñ Greg^o. in pastoral. dicit. Dū vent nō astringit sicut cūcte p̄tutes obruunt. Itē placz diabo- lo. qz iste q̄ hoc vicio a diabolo tenet val- de firmit̄ tenet. qz q̄ assueti s̄t gulose vi- uere vix z difficulter p̄nt huic vicio renū- ciare. vñ Isid. in li. soliloq̄. Difficile est pcti p̄suetudinē vincē. p̄rau^o vsus vix- abolet. Hoc p̄z maxie in ill^o q̄ a puericia crapulose z delicate nutriti sunt. q̄ post- modū vix vel raro abstinentes fiūt. nisi su- pabundās gratia dei operaret in illis. Et est rō. qz s̄m Aresto. vij. Eth. Cō- suetudo est altera natura. Et idē. Diffi- cile est resistē cōsuetudinē q̄ assilatur na- ture. **T**ertio detestāda est gula. qz nocet homini in corpe z in aīa. Pri- mo in corpe. qz infirmitates corpis ge- nerat. Eccl. xxxvij. In multis scis erit infirmitas. Seneca in eplā. Multos morbos multa fercula fecere. qz multū p̄pter crapulā efficiunt cōtracti. leprosi. hydropici. paralytici. z sic de alijs. Et hec ē magna fatuitas qz hō p̄pter delec- tatōem vniūz hore omī tpe vult esse in- firm^o. Itē vitā hoīs abbreviat. Eccl. xxxvij. Propter crapulā multi obierūt qz s̄m doctores gula plures interficit q̄- ensis. Sic ecōuerso abstinentia causat sa- nitatem. et prolongat hominis vitam. Vñ Eccl. xxxvij. Qui autē abstē-

De peccato

mens est ad hunc vitam. **Uñ** Hiero. in q̄/
dam ep̄la. Daret sanitatis abstinentia
mater egritudinis voluptas. **Uñ** etiā
Arcto. de regimie p̄ncipum. Abstine
rea comestionibz nimis et supfluitate ē
summa medicina. **I**tem abstinentia pro
longat vitam. hoc patz in p̄ncipio mun
di qñ hoies ita diu vixerūt. sicut adam
q̄ vixit. dcccxxx. annis. **I**tem noe q̄ vi
xit. dccccl. annis. **I**tem marthusalē q̄ vixit
dcccclxxx. ānis. q̄ fuit antiquor int omes
in veteri testamēto. **I**tem hoc patz in san
ctis noui testamēti. sicut in iohē euāgeli
sta. qui vixit a tpe passionis x̄pi. lxxvii.
annis. et totū tēpus vite sue fuerūt. xcx.
anni quos vixit. **I**tem Hieronym⁹ vi
xit. xcvii. annis. **I**tem br̄s paulus he
remita vixit. xciiij. annis. **I**tem br̄s an
thonius vixit in heremo. cv. annis. **I**tem
hoc patz carthustēsis et alijs religiof
q̄ diu viuūt. qz abstinentes sunt. ergo be
ne d̄r **Ecc̄i.** xxxvii. Qui abstinens ē ad
huc vitam. **I**tem gula nocet hoī in tē/
poralibz. hoc patz in illis gulosis et ebri
osis hoībuz. qz quicq̄d p̄ rotam hebdo/
madam lucrant vnde se et vxorem et pue
ros nutrire deberent: in taberna consu
mūt. **Uñ** **Ecc̄i.** xix. Operari ebriosus
nō locupletat. **I**tem nos hoī in aīa. qz po
tetas aīe ḡuat. **P**rimo ḡuat mēorā: vt
gulof obliuiscat sui creatoris. vñ **Ozee**
xiiij. Saturati sunt et eleuauerūt cor suū et
obliti sunt mei. **I**tem intellectus offulca
tur p̄ gulam. et p̄ immoderatiā cibi et po
tus. q̄ intellectus datus est hoī ad deū
intelligendum. **Uñ** Hiero. Nihil a deo
obruit intellectū vt p̄messatio. **H**oc patz
qz ieiunus melius intelligit et melius di
spositus est aīa comestione q̄ post. **I**tem
volūtas que data est hoī vt eam debe
at conformare voluntati diuine. et eam
debeat inhabitare spūs sanctus p̄ chari
tatem et dulcedinem: qua puatur homo
gulofus. **Uñ** ap̄l's. i. **Chozinth.** ii. Aīa
lis homo non p̄cipit ea que dei sunt. vñ
Aug. lib. 70. v. confessionum. **G**audiū

diuine dulcedinis nō degustas: si carna
li delectatōe cor maculas. **Uñ** Bern.
Quo modo ignis et aqua simul esse nō
possunt. sic spūales et carnales deliciae in
eodem se nō compatiūtur. **I**tem gula
denigrat animā. **Chozē.** iij. Denigra
ta est facies eius sup carbones. **H**iero.
Ruēs cutis sordidam aīam ostendit.

Sequitur de his q̄ sunt reprehē/
sibilia circa comestiones. **E**t sunt
septem. **C** **P**rimū est aīa
debitū tps comedere. naz sicut serui dei
p̄m doctrinā x̄pi p̄mo querūt regnū dei
sic gulof (quoz deus est v̄ter) p̄mū q̄/
runt regnū dei sui. **E**t regnū dei sui est
esca et potus. **C**ōtra qd̄ dicit ap̄l's **Ro.**
xiiij. Nō esca et potus est regnū dei. **Uñ**
Esaiē. v. d̄r de gulofis. **V**e q̄ consurgi
tis mane ad sectandum ebrietatem. **E**t
go merito reprehēdendus est q̄libet xp̄ia
nus qui d̄ mane comedit aīa q̄ aliquod
pater noster dicat vel deo aliquā reue
rētiā exhibeat. **Q**uia q̄libet homo de
bet p̄mo cibare animā cum deuot' orō/
nibus et sanctis meditatōibus. qz nobis
hor est corpore. **Uñ** Bern. **C**or' mun
dus ille precium vnius aīe estimare nō
poteat. **N**ō em̄ pro toto mūdo aīam su
am daret qui pro humana aīa suam de
dit. **Aug.** **M**aius est damnū in amisi
sione vnius aīe q̄ mille corporoz. **S**e
cūndum quod est reprehēnsibile est quādo
qs nimis delicata abaria vult habere.
Uñ legitur **Numeri.** xi. de filijs israel.
q̄ in deserto carnes desiderabant. et p̄
ter hoc iram dei incurrerūt. **P̄s.** **A**dhuc
esce eorum erant in ore eorum et ira dei
ascendit super eos. **Q**uāuis satisfaceret
desiderijs et cōcupiscentijs eorum. tamē
nihilomin⁹ eos punitur. **Uñ** p̄s. **P**lute
sup eos sic puluerē carnes. **D** **C** **S**
endū. qz nō debemus petere delicata ci
baria p̄pter tria. **P**rimo. quia v̄ter est
vas immūdum quod corrumpit abos
p̄ciosos. **Q**uis em̄ preciosum balsamū
insunderet in vas immūdum. **U**nde

*nota de his q̄
in rebus
nō sūt infla
nō sūt ob
bros habit
hifcōm vix
aīa v̄ter*

fit. cum intraverit: nonne si specula haberemus in ventre d' abis preciosis erubesceremus. **S**ecundo. qz erunt duo p'tra vnum. scz corpus z abus delicat' cōtra spm̄. Sufficit em̄ p'cupiscentie malicia sua: vt non plus per delicata cibaria accendatur. igitur sumenda est necessitas z non supfluitas. Quia fm̄ aplm̄. **C**aro concupiscit aduersus spm̄. **T**ertio qz qui consuevit vti cibarijs preciosis post / modū semp vult ea habere. **E**rgo pueri non delicate nutriendi sunt. tuz qz ex h' sepius infirmant z debilitant. z quādo qz moriunt. tum quia in senio etiā talia volunt habere consueta. **U**nde **S**alomon puer. 22. **A**dolescens iuxta vitam suam graditur: z cum senuerit non recedit ab ea. **U**nde etiā **A**risto. dicit. 7. pol. **P**ueros esse sine vino est bonum. **T**ertiu qd est reprehensibile est quādo aliquis sumit nimis. vt legit' d' 3o do mitis. **G**en. 18. **S**icut ei pluuia nimis magna nociua est sic etiā nimis parua non valz. sic quisquis puidere sibi diligēter debet q' non nimis multum sumat. ne abus aggrauet corpus. z suffocet ratiōem. nec etiā nimis modicū. ne corpus nimis debilitetur: sed in medio cōsistat virtus. **U**nde **A**risto. ij. eth. **M**edius in omnib' est laudabile. **Q**uia fm̄ **H**ugonē de sancto vict. **C**aro sic nutrienda vt est seruiat. z sic domāda est vt nō supbiat. **E** **Q**uartū quod est reprehensibile est. quādo quis nimis auide z ardentē sumit abū. **S**ignū autē hui' auiditaz est quādo sic anim' homis ad cibum tāto ardore concupiscētie trahit vt nihil sinat hoīem de deo cogitare vel de alijs bonis. sed effundit se sup abuz tanqz brutū animal. z hoc vtiqz non est bonum. nec rationale q' homo fūdat se super abū vt animal irrationale. **E**t etiā corporaliter nocet quia ad sanitatem corporis valet q' abus honeste z ordinatē z moderate ingeratur. quia tanto facili' z salubrius digeritur. **E**rgo cō

tra istam auiditazē bonum est z laudabile. q' quilibet homo ante sumptiōem cibi ad min' dicat vñ **P**ater noster. z ante signum crucis faciat q' abū sumat. **E**xemplum de moniali que i horro comedit lactucā sine signo crucis. z sic diabolum cū lactuca comedit. **U**nde dicit beatus **G**regor' in dialogo suo. q' quidam cōuersus bibit vinum in ciuitate sine licentia z sine signo crucis. et sic diabolum cū vino bibit. **E**t in pncipio mensē homo debet cogitare d' pauperib'. sic q' velle q' quilibet pauper intm̄ habet: z debet eis impartiri elemosynā suā d' mensa sua in quātū facultas admiserit. **U**nde **C**arbo. **D**um sedes in mensa pmo de paupere pensa. **T**unc bene prandē cum ch'is adesse videt. **E**t infra pndium dum sedent in mensa debēt loqui de bonis z honestis z deificis. z debent cauē verba scurrilia mūdāna z detractoria. **E**xemplū legitur. q' quidā diues inuitauit vicinos z cognatos suos locādo eos in vna mensa. z in alia mensa etiā pauperes collocauit: z vñ inter pauperes qui fuit sanct' homo vidit in pncipio mensē quādo benedictō e' dixerit. et pma duo fercula comederunt angelos circū dare discubentes. quia loquebantur de deo. **E**t postmodū ceperunt loq' mūdāna z consequent' vitiosa z detractoria tunc demones affuerūt z discubētes circū dederunt. z angeli fugierūt ab eis z dederunt locū demonib'. **T**unc fleuit ille sanct' homo. **P**ostmodū itez i fine mensē ceperunt loqui de deo z de hoīs. z tūc angeli redierunt z demones fugierunt. tunc ille homo hoc videns cepit alacriter ridē. **T**unc postmodū introgauerunt illum bonū hoīez quare fleuisset. z postmodum risisset. z tpe manifestauit eis ea que vidit. z exhortatus est eos vt vbicūqz essent cum hoibus cōgregati libenter deberent loqui de deo z honestis. **I**n signum hui' dicit christus in euangelio vbi duo vel tres congregati sūt in noīe

meo ibi sum in medio eorum. **I**tem post me
 sam tunc quilibet dicit dicere gratias. et re
 gratiari deo de bonis perceptis. **U**n ap'ls
Ephe. v. In omnibus gratias ageres. **U**n
 de Aug^o. de verbis dñi. **S**i quid man
 ducas et bibis ad refectionem et repara
 tionem membrorum: et gratias agens ei qui
 tibi tribuit mortali et fragili h' suffragia:
 abus tuus et potus laudant deum. **E**x
 his patet. q' homo quicquid potest vi pre
 ciosis cibis sine peccato et ali' in grossis
 cibariis potest offendere deum et delin
 quere. **U**n de Aug^o. de doctrina christi
 ana. **P**otest esse ut sine aliquo vicio cra
 pule vel voracitatis p'ciosissimo cibo sa
 piens utatur. **I**nsipiens autem fetidissima
 gule flamma in vilissimorum olus inardet
 cat. **I**tem Aug^o. **N**on propter porcum
 sed propter pomum mortem p'mus ho
 mo inuenit. **E**t esau primatum suum non p'p
 ter gallinam sed p'pter lenticulas perdidit.
Et legimus regem nostrum non de carne.
 sed de pane esse temptatum. **Q**uin
 tum quod est reprehensibile est nimia stu
 diositas et sollicitudo preparandi cibaria.
Aliqui quasi per totam diem occupan
 tur circa preparationem cibariorum ven
 tris quod vix vel nunquam vna missam possunt
 audire. sed et de cibariis anime modicum
 vel nihil curant. **A**liqui etiam et si per se
 non faciunt: tamen oportet quod anales fami
 lia tamen occupent circa illa quod negligunt mis
 sam et sermonem. et raro possunt intrare eccle
 siam principaliter in die dominica. cum tamen qui
 liber teneatur illa die audire integram mis
 sam sub precepto ecclesie: et talis neglectio re
 dundat in dominos illos qui sic eos occupant.
Un Hugo in suo claustrum. **Q**uidam su
 perstitiosum nimis in preparandis ci
 bis studium adhibent decoctionum et fixari
 orum et condimentorum genera excogitan
 tes. modo mollia. modo dura. modo fri
 gida. modo calida: modo cocta. modo as
 sa: modo pipere. modo allio. modo cimini
 modo sale condita. secundum consuetudinem p'p
 gnantium mulierum desiderantes. et cum tan

ta sollicitudine preparantur: ut deuoratis
 quatuor vel quinque ferculis prima non
 impediunt nouissima: isti habent colere
 ventrem suum tanquam deum. **E**t tales gulosi
 raro vel nunquam contenti sunt de cibariis ip
 sis preparatis. **E**tiam quando vixit fami
 lia fecerunt omnem diligentiam suam in p'p
 arando cibaria: tunc adhuc conquerunt et
 murmurant. **U**n sunt nimis falla. aut ni
 mis frigida. aut nimis mollia. aut nimis
 dura. et sic de alijs. **S**i aliqua negligen
 tia notabilis commissa est preparando ciba
 ria: tunc irascuntur maledicendo vixit et fami
 lie. **I**nsuper quicquid blasphemant et volunt scu
 tellas ipsas. scilicet vixit et familie ad collum p'p
 cere. **T**ales cogitare debent quod deus id
 commiserit illam negligentiam fieri: ut reco
 gnosceres te non esse dignum comedere
 cibaria huius preparata. quod forte es pecca
 tor mortalis. et antea ingratus fuisti deo
 de bonis cibariis: quod ex prouidentia diuina
 habuisti. vel etiam quia antea in bene p'p
 aratis cibariis excessisti. et deum offen
 disti. **E**t ergo deus iam punit te in illis
 quibus peccasti. imo quando recognosces te esse
 in peccato mortali. tunc scire debes quod non
 es dignus comedere panem et bibere aquam ad
 saturitatem. sed vix debes sumere puram
 necessitatem ad sustentationem nature. **E**t
 ratio huius est quia peccator indignior
 est omnibus creaturis. ergo non est dignus
 habere sum alicuius creature quam deus id
 creauit ut homines vsum illarum creaturarum
 haberent. et deo de hoc gratias agerent et ei
 fuissent. **S**ed heu tales peccatores et gulosi
 homines plus consumunt de creaturis
 quam boni homines de quo deo nunquam vel
 raro regratiantur: nec ei seruiunt. sed potius
 mundo et diabolo seruire volunt. de qui
 bus omnibus sic visis districtam rationem
 reddituri sunt deo. **E**x quod sequitur quod meri
 to nullus debet de cibariis murmurare
 vel blasphemare. sed pro peccatis suis de
 beret hoc sustinere et cogitare: quod christus
 pro peccatis nostris in cruce pedens co
 medit et bibit amarum cibum et potum. vnde

Ps. Dederunt in escas mea fel: et in siti mea potauerunt me aceto. **S**extū reprehensibile est nimis frequenter sumere cibum. Sufficit enim homini sano bis in die sumere cibū. Frequens autē sumptio multum nocua est corpori sicut medicos. nā addere cibum supra cibum nondum digestum impedit digestionem et corrumpit virtutem digestiuam. Secus autem est de laborantibus qui in magnis laboribus desudant et sibi victū et necessaria querant. Item sicut de pueris intelligendum est qui sunt in augmento. scilicet qui adhuc crescunt quibus licet pluries comedere. si necessitas requirit maxime: si non est dies ieiunij sub precepto ecclesie. **S**eptimū reprehensibile est varietas ferculorum que reprehensibilis est imo et nocua homini non solum quantum ad animam: sed etiam quantum ad corpus. quod autem varietas et multiplicitas ferculorum nocet corpori: hoc probat Macrobius per quinque. Primo probat per hoc quod animalia ut frequenter sunt satia que vtuntur simplicibus cibo et assueti: sue nature convenienti: et nullo modo libenter vtuntur illis que sunt contraria sue nature. Cuius oppositum homo rationalis sepe facit. scilicet comedendo et bibendo ea que non competunt sue nature. hoc solum vt satis fiat delectationi et appetitui. Secundo modo probat hoc per artē medicane. quia medici suadent infirmis comedere et bibere simplicem cibum et potum. et non diuersa fercula assata vel frigida. Et ratio huius est quia simplex cibum et potus magis est digestiuus. Et etiam quia antea se nimis repleuerunt diuersis cibarijs. Et sicut Aristoteles in ethicis. Medicane sunt per contraria. Ergo oportet eos post modum abstinere: et simplicem cibum sumere. Tercio probat hoc. verbi gratia. Si duo homines eiusdem complexionis biberent eandem mensuram: vnum haberet diuersa vina simul et semel: tunc citius infirmaretur: et minus competeret sue nature

ille multiplex potus. quod ille qui bibit simplicem potum. licet in eadem mensura quantum ad quantitatem. Sic similiter est de cibo intelligendum. Quarto probat per hoc. si quis postmodum infirmatur: tunc medici possunt eo facilius cognoscere: unde habeat infirmitatem illam quod si diuersa pocula bibisset. Quinto probat per hoc: quia natura est vniformis in operatione sua. Cum autem homo comedit diuersa et multiplicata fercula: tunc natura digerit illum cibum qui magis est digestiuus: remanente illo cibo qui minus est digestiuus in stomacho. et cum homo gulosus super addit iterum cibum. scilicet comedendo et replendo se ante digestionem: tunc ille cibum qui manet in stomacho indigestus fit putridus. sic stomachus corrumpitur. et homo frequenter infirmatur et moritur. **U**n de Seneca. Multa fercula multos morbos fecerunt. **U**nde etiam sapiens dicit quod gula plures interficit quam ensis. Ex his omnibus patet quod vtilius et salubrius est quantum ad corpus est comedere simplicem cibum et bibere simplicem potum et assuetum.

Quinq; modis potest quis peccare in gula.

Requiritur declarare quot modis homo in comedendo vel bibendo peccat mortaliter. **R**espondeo quod principaliter quinque modis. **P**rimo quando diligo corpus tantum quod contra preceptum ecclesie paratus sum comedere diebus ieiuniorum: cum tamen bene possem ieiunare: sed nolo corpus meum in tantum grauare. et sic soluo ieiunium sine causa ab ecclesia preceptum. **U**nde Hieronimus de schilditz dicit. **N**on aliquis in ordinatione gula vel concupiscentie inheret tantum quod ultimo fini. sicut de quibusdam dicitur ad Philippen. 3. Quorum deus ventus est: quorum finis interit. **I**ta quod talis quasi deum contempnens parat sicut precepta dei transgreditur delectationes gula assequatur. talis grauiter peccat. **S**ecundo cum quis

R 2

De peccato

sumit cibum illicitū siue phibitum. sicut adā in paradiso comedit cibum illicitū & sibi phibitū. ideo expulsus est. Sic similit' si quis comederet carnes vel etiā lacticiā in quadragesima cibum illicitū & phibitū cōmederet. **C**irca qđ queritur: a quibus cibis ieiunantes debent abstinere. **R**espōdeo s̄m Thomā scđa scđe. q. c. 47. **I**n ieiunio quadragesimali int' dicuntur vniuersalit' oua et omnia lacticiā. **I**n alijs aut' ieiunijs s̄q̄ diuerse consuetudines. quas quisq; obseruare debet s̄m mores eorum int' quos p̄uersatur. dist. 4. deniq;. **E**sus autē generalit' carnū in omni ieiunio phibit' est. quia generaliter magis delectabilis est. & ad humorem luxurie magis cooperatur. **U**nde in sexta feria necesse est abstinere a carnibus & in sabbato s̄q̄ generalē p̄suetudinē. extra de obs̄. ieiū. c. **C**onsiliū **C**ōcordat **H**ostien. **S**ciēdū q̄ quilibet homo tenetur torā quadragesimā ieiunare cū cibo quadragesimali qui sanī & fortes sunt. & vti bene possunt tali cibo. secus est de illis qui sunt infirmī & debiles. vel etiā mulieres pregnātes & lactātes pueros: v' etiā in puerperio existentes. quia si necessitas debilitatis corporalis impedit eas non tenentur ieiunare. immo si timeatur p̄habiliter d̄periculo eaz vel abortu: non solum p̄nt sed tenentur soluere ieiunia. **T**ertio mō quādo quis sciēt cibū sibi nociuū in viribus & in corpe comedit p̄pter solam delectatōem qua non vult carere: talis grauiter peccat. q̄ facit contra charitatem qua homo tenet se in deo diligere. & vires suas preseruare: vt deo diutius possit fr̄ire. p̄s. **F**ortitudinē meā ad te custodiā. **C**ontra h̄ talis fac̄ gulosus et voluptuos' q̄ vires corpis debilitat sciēter. & vitam sibi abbreviat. sumendo tālem cibū vel potū qui nō cōpetit suē nature. **S**ciētus possit esse appetit' illicitus ad talē nociuū cibū vel potū q̄ hō ḡuit i hoc deo offenderet. **A**liqui p̄o dicunt.

Sciō hoc nō cōpetit mihi comedere vel bibere cū tñ eque bene sumūt. quare tñc sumis si nō puenit tibi. **R**espōdeo vt satisfaciā appetitui & delectationi. **S**ciēdū tñ: q̄ ois cibus creatus est ad sustentatōem nature: vt inde hō deo seruiat. **E**rgo si vnus cibus tue nature non conuenit: tunc bonitas dei creauit diuersa cibaria: vt sic te cū cibo tue nature competentē cibare possis. **I**tem qui sessiones longas faciunt & comestationes & cōuiuia p̄pter societate & cōplacentiā hoim: q̄ postmodū qñq; infirmant. vel etiā qñq; citi' moriuntur ex talib' longis sessionibus & superfluis comestationib'. **E**t etiā post sunt in dispositi in fuitio dei. & negligunt salutem aīe sue. & tales er̄ ḡuiter deum offendūt. **S**il' illi peccāt qui talia conuiuia faciunt. **U**nd' **A**ug' **Q**uicumq; ad bibendū p̄nus fuerit: v' in conuiuio suo alios adunauerit. p̄ se & p̄ ipis in die iudicij reus erit. **Q**uarto qñ quis sumit cibū licitū & sanū. h̄ excedit in nimietate: sic q̄ perdat rōem: vel nauseam h̄z vel vomitū p̄t su perfluā crapulā. & talis etiā grauit peccat. **C**irca qđ sciēdū s̄m **H**enricū d̄ firmaria. **Q**uicumq; inebriat vel qui excedit mensurā in comedendo: si hoc facit cū p̄posito & intentōe peccat mortaliter. **S**ecus est si sit ignorant' & sine p̄posito: et si casu euenerit. vel ex fortitudine cibi vel potus vel fragilitate sument' tñc em̄ veniale est. **S**ciēdum s̄m **H**er. d̄ schil'ditz q̄ qñ quis tantū sumit de cibo & potu q̄ vomitū sequi oportet. vel aliā inordinatōem. vel tātum supflue sumit euz suo grauamine etiā sine vomitu. vñd' deberent & possent plures alij sustētari. q̄ forte fa me periclitātur vel forte magna īedia purgentur. credo q̄ in talibus casibus cōtingant p̄c̄a mortalia. q̄ manifeste patet q̄ talis comestatio sit contra charitatem dei & p̄mi. **I**te d̄ nimia s̄p̄tione cibi s̄m eundem doctorem quando tanta est q̄ p̄pter eam ratio absorbet

z corpus scienter nimis ad rebellionem
spūs z ad carnalia vicia incitat: ita q̄ ho
mo certitudinaliter scit q̄ sumptis tali/
bus abarijs vel in tanta quātitate ipse
nullo modo potest perseverare nisi pec/
cata mortalia incidat. credo q̄ sit pecca/
tum mortale. quia ille voluntarie p̄cipi/
tat se in periculum. **De ebrietate** autem
sciendum q̄ quia directivum ratiōnis
impedit z vehementer q̄ comestatio cuius
tū bonum humanū fundit in vsu ratio/
nis doctores tenent cōmuniter q̄ ebrie/
tas ex genere suo peccatum mortale est.
quādo hō qui se bariat scit p̄ certo potius
esse inebriatū z tamen scient immode/
rate z voluntarie sumit illū. **Secus** tamē
si nesciret potū esse inebriatū vel tā su/
bito inebriatū: v̄l nō credidit nec intē
debat ex p̄posito eū sumere immoderate:
tūc sic p̄t esse p̄c̄m veniale. **Et** credo q̄
minus sit p̄c̄m ebrietas in his qui ha/
bent debilia capita qui citissime ex potu
modico inebriant: nō tamē audeo dice/
re quin in eis sit p̄c̄z mortale. **Et** forte
in aliquo tāto viliores reputant illi i mo/
ribus z ex natura male dispositi quāto
citius z facilius v̄sum ratiōnis z bonū huma/
nū amittūt. **Et** cū debilitatem suā mul/
tociens experiant q̄ sibi nō cauēt. **Et** p̄
tanto etiā ebrietas p̄t esse in eis grauius
p̄c̄m. p̄ quanto est magis p̄tinua. q̄ sic
in habitu deducit. z ipsi peccare vidētur
ex habitu z non ex passione aliq̄ v̄l igno/
rantia. **Ebrietas** valde detestanda est.
quia non solū est p̄c̄m mortale s̄m ge/
nus suū: sed etiā maximū p̄c̄m. z mltō
rū p̄c̄oz causa. **Uñ** origenes omel. 27
Ebrietas est m̄ oīm viciōz. sic econuer/
so sobrietas est m̄ oīm virtutū. Item
ebrietas facit de hoīe bestia. de robusto
infirmū. de prudēte insanū. **Uñ** Amb.
in li. de p̄nia. **Ebriosus** cū absorberit vinū
absorbet a vino. abominat a deo. despi/
cit ab angelis. deridet ab hoīb. destitu/
itur a p̄tutib. p̄fundit a demonib. **Sci**
endū q̄ valde p̄iculosum z stultū est inebriari.

q̄ ebriosus cōparat aīali irōna
li. **Contra** q̄ dicit ps. Polite fieri sicut
equus z mulus quibz non est intellectus
Quia hō p̄ ratiōnem differt ab alijs aīa/
libus irōnabilib. **Unde** Arist. 7. poli/
ticoz. **Int** oīa aīalia homo solus h̄z ratiōem
Item q̄ dānosum z p̄iculosum sit hoīes
inebriari. p̄z ex hoc q̄ si hō in tali ebrie/
tate occidit. v̄l alias quacūq̄ morte mo/
ritur. eternalit̄ dānabitur. et est p̄culo/
sissima mors. q̄ d̄ p̄batur ex eo. q̄ cū ho
mo ex deliberatōe z p̄posito inebriatur:
tunc peccat mortalit̄. z illud p̄c̄m non
remittit sine vera p̄tritiōe: sed interim q̄
ē p̄uatus vsu ratiōis non pōt p̄teri. ergo s̄
sic moritur: nunq̄ saluabitur. **Secus** est:
q̄n homo ratiōnalis submergit. vel alias
occiditur: tunc in momento p̄t cōteri de
p̄c̄is suis. z saluari. **Uñ** Aug. **Ebrie**
tas aufert memoriā. dissipat sensus. cō/
fundit intellectū. concitat libidīnem. oīa
mēbra debilitat. vitā diminuit. z oēm
salutē extirminat. qual̄ aut̄ erit pena gu/
lozorū. z potus ebriosoz p̄z p̄ tale exem/
plū. **R** **Legit** q̄ quidā miles fre/
quent̄ inebriabat. z cū quodā crucibulo
ad dedicationes iuit. z tabernacula frequen/
tauit. sed de ecclesia z indulgētijs modicū
curauit. **Qui** postmodū infirmatus ro/
gatus est a deuora filia sua: vt ei p̄ mor/
tem appareret. z statum ei indicaret.
Post obitum eius infra. xxx. dies appa/
ruit: crucibulū in manu habuit. z ignit̄
ex toto fuit. z filia eius p̄terita quesuit
quis esset z quid cū crucibulo vellz. **Qui**
r̄ndit pat̄ tuū sum. z in isto crucibulo ha/
beo potū meū. **De** quo ps. dicit Ignis
sulphur spūs p̄cellaz ps calicis eorum:
Tunc secūdo quesuit. vt sibi suffraga/
ri posset. **R̄ndit** nō. imo nec oēs sancti
in celo q̄ sententia euāgelij data est sup
me. vbi dz. **Ligatis** manibz z pedibz p̄
ijcite eū in tenebras exteriores vbi erit fle/
tus z stridor dentū: **Tunc** clamat ince/
pit ter. ve ve ve **Ve** in amaritudine. ve
in multitudine: ve in eternitate penarū.

De peccato

Un etiam Gregorius in moralibus. Qui nunc male se in voluptatibus dilatat. illum postea in supplicij pena angustat. **Q**uinto autem quod ita dicitur diligit cibum quod appetit delectationis est causa finalis et principalis sumentium cibum delectabilem. Et sic preponit talem delectationem deo qui principalis et finalis causa debet esse in omnibus operibus. Et talem delectationem querunt homines voluptuosi qui solum sibi in corpore viuunt. et curam carnis in desiderijs persiciunt. Unde apostolus. Si sibi in carnem uixeritis moriemini. De quibus etiam dicit Hieronymus in epistola. Difficile. imo impossibile est. ut presentibus quibus et futuris fruatur bonis: ut hic ventrem sibi mentem impleat. et de delicijs transseat ad delicias. Sciendum tamen cum quis esurit: et sic esuriendo comedit et delectatur in cibo: non est peccatum. quia hoc est naturale cuiuslibet animali. Item si quis preparat cibum ea intentione: ut eum sumere possit. quia aliter non posset. hoc iterum potest fieri sine peccato. **U**n Augustinus. de uerbis domini. **U**rantur diuites consuetudine infirmitatis sue. sed doleant se aliter non posse. **D**elicijs enim faceret si aliter possent. Ergo cuiuslibet christiani cibum sibi preparatum debet cum gratiarum actione accipere. nec nimis aut de comedere. nec nimis delicata cibaria accipere. sed necessitatem cibatorum accipere. et semper in deum corde attendere. si non semper actu tamen habitu. unde beatus Augustinus de uerbis domini. **S**i quid manducas et bibis ad refectio nem et recuperationem membrorum. et gratias agas ei qui tibi mortali hec suffragia tribuit. cibus tuus et potus tuus laudat deum.

De multiloquio et alijs filiabus gula. **E**quitur de filiabus ipsius gula. Quarum prima est multiloquium. scilicet detractio. vituperatio vel alia uerba inania et superflua. quando enim repleti sunt: tunc detrahunt. tunc

rident. tunc dissoluntur et fluunt ad inuicem: sic quod uix os custodire possunt. plus post uinum uerba: post imbrem nascitur herba. **N**ota quod a multiloquio deberent hominem cohibere quinq. **P**rimum quod multiloquium hominem audientibus odiosum reddit. **U**nde quidam philosophus interrogatus quomodo possit hominibus placere. respondit. Si gesseris oportet timere locutus fueris pauca. **S**ecundum quod est signum stulticie. **U**nde scriptum est **E**ccl. x. **S**tultus uerba multiplicat. sic e contrario taciturnitas est signum sapientie. **U**n Seneca. **T**aciturnitas hominis stulto pro sapientia reputatur. **T**ertium quod multiloquium impedit conuersionem hominis sic quod nunquam ad uerum profectum perueniet. **U**n **J**ob. **N**unquid probo solus iustificabitur. **U**n etiam **J**acobus. p. **Q**ui putat se esse religiosum non refrenans linguam suam: homo uana est religio. **Q**uartum quod in multiloquio non deest peccatum. **E**ccl. 20. **Q**ui multis uis uerbis: ledit animam suam. **S**ic econuerso qui odit loquacitatem extinguit malitiam et qui custodit os suum: custodit animam suam. **Q**uintum quod reddituri sumus rationem de uerbis ociosis. **M**atth. 12. **D**e omni uerbo otioso quod locuti fuerint homines reddituri sunt deo rationem. **S**ciendum circa premissa quod quando homines in ipso multiloquio cadunt ex proposito in uerba turpia puta detractioes vel aliqua que sunt contra honorem dei: uel in nocentium proximi. semper est peccatum mortale. quoniam tamen potest esse ueniale quando procedit ex naturali garulacione alicuius. si ne peccatum tamen forte nunquam est. quod in multiloquio non deest peccatum. **N**ec reputatur multiloquium si quis ad laudem dei vel ad edificacionem proximi predicat deo uel docendo uerba quantumcumque multa dicit. sicut patet per beatum Augustinum. xij. de ciuitate dei. c. vi. **S**ecunda filia est immundicia: que solet provenire ex gula. ut est uomitus et fetor et eructationes et pollutiones nocturne et luxurie. **Q**uia uenter est uanus merito spumatur in libidine. et tales de mane sicut sicut sepulchrum feridum. **U**nde psal.

V. mozo. 1. dno

Sepulchrum patens est guttur eorum
 Sciendum q̄ talis immundicia scilicet
 vomitus est quedam inhonesta altera/
 tio corporis proprii quod homo ex cha/
 ritate tenetur diligere z contrariat cha/
 ritate z honestati virtutis. Et ideo scdm
 genus suuz est peccati mortale: quādo
 ex voluntario z defectuoso motu gula pro/
 cedit vel ad ipsam ordinatur. Et dico
 voluntario: quia si esset inuoluntarius
 z mere naturalis. puta ex debilitate sto/
 machi posset esse peccati veniale v̄ nul/
 lū. Vel etiam si q̄s p̄pter medicinaz vo/
 mitū sibi faceret non peccaret. **T**
Tertia filia est scurilitas. id est spot/
 wort. lichtsferdigkeyt v̄ hubescheyt. qz
 gula mouet hominem ad fatuos gestus:
 z ad puerilia opera. qz homo ita fatue z
 pueriliter habet se in verbis z factis. ac
 si esset fatuus vel scurio. **Q**uarta fi/
 lia est ebrietas mentis. id est in vulgari.
 dūsinigkeyt: das ist zersterung der ver/
 nunfft. oder der bescheidecheyt. quia ex
 gula ratio obtenebratur q̄ nescit qd fa/
 cit. In signum huius homo melius fa/
 cit quicquid debet facere cuz est ieiunus
 q̄ cum est repletus. Pro quo sciendum
 fm Hermannū de schilditz: qz si homo
 ex gula z ebrietate voluntarie sensus e/
 bitari vult. z si quidem per talem ebitu/
 dinem homo impediatur ad consideran/
 dum super his que necessaria sunt salu/
 ti. per que potest vitare peccata z dam/
 nationem: non est dubium talem ebitu/
 dinem esse peccatum mortale. qz est con/
 tra charitatem deiz contra rationem. p/
 prie salutis: quā homo ex necessitate di/
 ligere tenet. **Q**uinta filia ē in/
 epra leticia: id est lasciuia carnis. siue ge/
 stus corporis inordinat lasciuia et leui/
 tatem mentis demonstrans. Pro q̄ no/
 tandum qz quando aliquis inepre lera/
 tur de his que ex specie sua mala sunt si/
 cut dicitur Proverbioz. ij. Letant cuz
 male fecerint. z exultant in rebus pesti/
 mis. Tunc certum est: qz inepre leticia

ex subiecto sortitur reatum peccati mor/
 talis. qz tales letant de quibus valde
 dolendum esset. Similiter patet illud si
 ad scurilitates assumuntur aliqua que
 fm se mala sunt. vel que vergunt in no/
 cumentum proximi vel contemptuz dei
 Item si quis ad talia ita vehementer af/
 ficiatur qz non potest ea dilectione dei
 vel proximi derelinquere: patz qz peccat
 mortaliter. Si quis tamen inepre lera/
 tur vel scurilitatem exerceat. nec tamen
 contra charitatem dei vel proximi face/
 re attemptet veniale est

Quomodo gula occultat se sub tri/
 plici specie virtutum.

Gula occultat se sub triplici spe/
 cie virtutum. Et primo sub spe/
 cie liberalitatis et maxime in il/
 lis qui gulam celebrantes dicunt: deus
 omnia dedit ad vsus hominū. z omnes
 res fecit propter hominem. Et ideo ma/
 lum esset qz res facte p̄pter homines hu/
 mano vsui perirent. Unde Gregorius
 in moral. Ventris ingluuies cor deus
 ctum quasi ex ratione solet exhortari: cū
 dicit ad esum deus omnia condidit. z q̄
 satiari cibo respuit non aliud q̄ concess/
 so muneri contradicit. Remedium con/
 tra hanc occultationem est cogitare: qz
 deus oia nō propter vnum hominē cre/
 auit sed etiam p̄pter alios. Unde cōtra
 ordinem rerum z prouidentiam diuine
 ordinationis est qz vnus vult oia degluti/
 re. Et sicut sunt diuerse conditiones ho/
 minum: sic etia diuersa cibaria. sic qz vnus
 quisqz potest inuenire cibū sibi com/
 perentem. de quo necessitatem sumere
 potest. z alios etia suas necessitates su/
 mere permittat. **S**ecūdo occultat se
 sub specie necessitatis Greg. in moral.
 Cum sic voluptas sub necessitate sepal/
 liat: vix eam perfectus quisqz dijudicat
 Remedium contra hanc occultationem
 est cogitare hoc: qz fm Augustinū et etia
 am philosophum. Natura paucis con/
 T 4

De peccato

enta est. sed consuetudo multa necessa-
ria facit: Ideo dicitur **Eccl. 29.** Initium
vite hominis est panis et aqua. Ergo at-
tendendum est ad sumendum alimenta. sicut
ad medicamenta. **Aug. 7. p. p. fess.** Hoc
me docuisti domine: ut quemadmodum ad me-
dicamenta: sic ad alimenta sumpturus
accedam. Et quod nunquam accedat propter facie-
tatem: sed semper se retrahat circa appetita
et non sinat prore concupiscentiam et delecta-
tionem nature: sed potius consideret quan-
tum necessitati sufficiat et ibi sistat. Sed
quia difficile est frare: ideo frena guttu-
ris sunt temperate retinenda. **Aug. 7. p. p. fess.**
Et quis est domine qui non rapiatur
aliqui extra metas necessitatis. quis est
ille magnus et glorificet nomen tuum.

Tertio occultat se sub appetitu cibo-
rum abiectionem: cum immoderate appetunt
et sumunt. **Bregon. in moral.** Neque
enim abusus: sed appetitus in vitio est. Unde
et lautiores cibos plerumque sine culpa sum-
imus: et abiectiones non sine reatu con-
scientie degustamus: hinc est quod esau per
lenticulam primatum perdidit. Et helias in he-
remo carnes comedendo meritis virtutem
fauit. Primus homo etiam temptatus fuit
non de vino sed de pomo. Sic qui nimium
appetitum habet ad grossa cibaria. ex hoc
quandoque non credunt se peccare. cum tamen
homines etiam quandoque in grossis cibariis
delinquant. Unde **Hermas. d. schildit.**
dicit quod immoderata concupiscentia eden-
di vel bibendi potest esse tam in pretiosis ciba-
riis quam in vilibus. sed quod aliquis in cibo ni-
mium delectetur: vel nimis cibum cupiat.
sicut esau lenticulam. de qua habet. **Gen. 25.**
Da mihi de hac coctione ruffa
alioquin moriar. **Nota** quod ad obscurum
quod homo in auiditate sumendi cibum
semper teneatur in freno rationis: tam in
cibus delectabilibus: quam etiam in grossis
duo requirunt. Primo quod homo semper
sequatur rationis ductum et non edacita-
tis appetitum: ut dicat euz apostolo ad
philippen. **4.** Scio saturari et esurire: scio

abundare et penuriam pati. Sic scio quod
non sumat cibum secundum appetitum: sed secundum
mensurationem rationis. Secundum est quod ho-
mo semper de donis sibi diuinitus con-
cessis nihil sibi ascribat. sed totum deo
attribuat. et omnia que sumit quasi a manu dei
se sumere cognoscat: sic recipiat. sic pauper
hospitali cum gratiarum actione recipit ci-
bum sibi misericorditer porrigentis quo
nutritur. Et semper mentem per gratiarum
actionem ad deum eleuet sic quod nunquam
cibus horum delectationi appetitum immer-
gat. hec faciens reatum vitabit: et meritum
cumulabit.

Remedia gule sunt sex.

Requiritur de remediis commu-
nibus contra gulam et ebrietatem
Quorum primum est meditatio mor-
tis. Unde **Augustinus** in libro exhorta-
tionum. Nihil sic reuocat a peccato quam
frequens mortis meditatio. cum scilicet
quis precogitat. quod corpus suum dabit pro
hominibus in escam. Quid enim dicemus de gul-
losis hominibus impinguantes corpo-
ra sua cum cibariis delicatis: nisi quod sunt
coarctati prudentes vermibus ut escam
de suis corporibus impinguatis habeant.
Unde **Bernardus.** Si diligenter consideres
corpus tuum. quid per os. quid per nares.
ceterosque meatus corporis exeat: vilius
sterquilinum nunquam vidisti. Unde ergo
superbis homo cuius conceptio culpa.
nata pena. labor vite mortis post hominem
vermis. post vermem fetorum horrore. Sic
in non hominem vertitur omnis homo.
Hoc aduertere deberet gulosi: et sic eru-
bescere corpus suum cum delicatis ciba-
riis impinguare. Unde **Augustinus** dicit
verbis domini sermone. v. Preciosus cibus
ad te intrat. quid fit cum intrauerit. Non
ne si specula haberemus in ventre de ci-
bis preciosis erubesceremus. **Q**
Secundum remedium est considerare mala
que homini ex crapula eueniunt. Nam
triplex mors sequitur ex crapula. Prima
est mors anime: quia gulosi et ebriosi o-

one ta nia

cidunt animas suas. Unde beatus Augustinus. Sicut expirat corpus cum animam foras emittit: sic expirat anima cum deum amittit. et hoc contingit quando homo secundum carnem crapulose vivit.

Unde apostolus. Si secundum carnem vixeritis: moriemini. Unde etiam Hieronimus. Nitens curis sordidam animam reddit. Secunda mors est mors corporis.

Unde Ecclesiasticus xxxvii. Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstinentes est: adiiciunt vitam. Tertia est mors corporis et anime simul post iudicium. Exemplum de epulone: ut habetur Luce xvi. Qui quotidie epulabatur splendide. et post mortem suam sepultus est in inferno ubi torquetur famez siti: hoc patet ex eo quia iam ultra mille annos per gutta aque rogavit dicens. Pater abraam mitte lazarus ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. **R**

Tertium remedium est considerare penuriam et miseriam christi. Quia qui ieiunia christi prestat: de facili a gula abstinebit. Et nota quod christus tribus viabatur esuriit. Primo enim cum quadraginta diebus et noctibus ieiunavit. et tunc non habuit aliud ad comedendum nisi lapides quando temptator dixit ei. Si filius dei es Alia vice esuriit. et non habuit nisi folia. sicut legitur Matthei xxi. de ficulnea: que non habuit nisi folia. cui christus maledixit Tertia vice esuriit et sitiit scilicet in sua passione quando dixit Sitio. Tunc enim non habuit nisi acetum et fel ad comedendum et bibendum. Unde psalmus. Dederunt in escam meam fel. et in siti mea potaverunt me aceto.

Quartum remedium est considerare fercula. et potum damnatorum. Pro quo notandum quod gulosi habebunt triplicia fercula. Primum ferculum est fames. Unde psalmus. Famem patientur ut canes Unde esaias ix. Unusquisque carnem brachij sui vorabit. scilicet pro nimia fame et do-

lore. Secundum ferculum est eterna mors: Unde psalmus. Mors depascet eos. et hoc est valde miserabile. quia semper morientur et tamen nunquam finaliter mori possunt.

Unde Apocalypsis ix. Mors fugiet ab eis. quia si mors corporalis que est nisi separatio corporis et anime sic hominem torquet. quod nec stare nec sedere nec loqui potest. Quid tunc mors eterna faciet in damnatis Unde Iob. xv. Consumat mors fortitudinem eius. Exemplum patet de debilitate presentis. que si sic debilitat fortissimos quanto magis illa mors amara reddet illa corpora debilia ad resistendum et ad se movendum

Tertium ferculum sunt carnes de cocte et asse Unde Iob. xliij. Transibunt ab aquis vivum. Cum enim in frigore sunt: tunc congelantur ex nimio frigore lingua eorum. et sic comedunt eam quasi carnes coctas. Cum autem in calore detinentur: tunc ex nimio calore assantur et cremantur lingua in ore ipsorum. et sic tunc eam comedunt quasi carnes assas Unde Apocalypsis xvi. Hauriebant linguas suas pro dolore. Quis autem erit potus damnatorum ostendit psalmus. dicens Ignis sulphuris spiritus etc. Quia sicut vinum penetrat membra et letificat cor hominis. sic potus infernalium hominem penetrat et eum ab intra et ab extra contristat

Quintum remedium est. quod reddituri sumus deo rationem de omnibus inutiliter et superflue expensis usque ad minutissimum quantum darentur Quia secundum veram iustitiam dei homo bibens haustum aque sine causa et necessitate: de hoc redditurus est rationem. Quod tunc dicitur sunt qui tor denarios: immo grossos et florenos gulose et ebriose expenderunt. qui quandoque a mane usque ad vesperam: immo quandoque noctem supadunt. et sic in taberna sedent. et se cum vino superflue replent. et sic se inebriant. de quibus omnibus districtam reddituri sunt rationem. Ergo quilibet christianus timens deum nunquam sine causa et necessitate et utilitate deberet bibere vinum haustum

De peccato

¶ Semp in comedēdo z bibēdo debet q̄
rere sustentationem nature. **Uñ Aug^o**
de verbis dñi. Si quid māducas z bi
bis ad refectōem z recuperatōem mem
brorū: tunc tu^o cib^o z por^o laudāt deū.

¶ Sextū remediū est p̄siderare
eternā cenā nobis in celo p̄paratā: vbi
habem^o fercula magna: fercula multa:
fercula dulcia. z fercula p̄ciosa. **Primo**
fercula magna qz corp^o z aīa ibi pascat. si
cut hīc i p̄nti tantum guttur: imo z ps
gutturis tm̄ abatur cum p̄nti cibo. **¶**
cum cib^o ad ventrem venerit: amodo
non sapit. **¶** Item si vnus tibi pro labore
totum mundum daret: satis esset quem
deus solo verbo creauit. quia dixit z fa
cta sunt. **¶** Quid tunc cum tibi celum da
bit cum gaudijs suis: vbi apponet dili
gentiam suā z vt magnum gaudium tibi
faciat. **¶** Unde dixit discipul^o suis **¶** Ga
do parare vobis locum. **¶** Secundo ha
bebimus ibi multa fercula: quia tot q̄t
sunt sancti z angeli in celo: quoz nume
rus est nobis ignotus. **¶** Quia sicut nec
stellas celi: nec guttas maris: sic nec nu
merum sanctorum aliquis nostz nume
rare poterit. **¶** **Uñ apoc. 7.** **¶** **Uñ** turbaz
magnam quam nemo dīnumerare po
terat. **¶** Et de quolibet sancto quilibz no
strum magnuz gaudiū habebit. qz nos
cimus z diligimus nos alterutrum. sic
q̄ nunq̄ mater in presenti sic dilexit fili
um suum vni genitū. **¶** Et sic ex nimia cha
ritate p̄m anselmum. **¶** Unusquisqz in tā
tum gaudet de alterius gaudio in quā
tm̄ de suo p̄prio. **¶** Et ergo quicquid yn^o
non habet in seipso: hoc habet in alio.
¶ Unde **¶** Greg^o. **¶** Ex illi^o sancte z perfecte
charitatis merito fieri vnusquisqz habi
tur in alio: quod non habet in p̄prio
merito: ergo quicquid aliq̄ habet hoc to
tum erit ex sincera charitate. sicut q̄cqd
habet h̄ vnus membrū condūdit euz
alijs. sic erit in celo inter sanctos. **¶** Item
tantum gaudium habebit quis de vno
sancto: q̄ si mille annos dō seruisset: per

tantū spaciū tēporis deo h̄ō plene de h̄
satisfecisset. ergo si totus mūdus essz illi
us hoīs: tūc potius veller illo carere q̄
gaudio illo p̄uari q̄ de vno solo sanc
to potest habere. **¶** Tertio habebim^o ibi
fercula dulcia: sic q̄ talis dulcedo ē hīc
ignota. **¶** **Uñ ps.** **¶** Quā magna multitu
do dulcedinis tue dñe: quā abscondisti
timētibus te. **¶** Idem. **¶** Parasti in dulce
dine tua paup̄i deus. **¶** Apoc. xix. **¶** Bea
ti q̄ ad cenā agni vocati sunt. **¶** Etia p̄z
in sanctis q̄ tanta sustinuerūt. **¶** **Uñ pau
lus** vidit gaudia celi. z postea dixit **¶** Nō
sunt p̄digne passiōes huius tēporis ad
futuram glām que zc. **¶** Si oēs tribula
tōes z oēm paup̄ratem q̄s sustineret: in
sup z omī die millesies moreret: adhuc
cōdignum nō fecisset. **¶** Unde **¶** Hiero. in
ep̄la. **¶** Nullus labor durus: nullum tē
pus longū videri debet quo gloria eter
nitatis acq̄ritur. **¶** **Uñ Chrysost.** de recu
peratōe lapsi. **¶** Si q̄tidie oporteret nos
tormenta p̄ferre: si ip̄am gehennam par
uo tpe tolerare p̄ eo vt ip̄m xpm videre
possem^o in gloria z sanctorū ei^o numero
sociari. nō erat dignū pati omē q̄ triste
est. modo vt tāti boni tanteqz glorie p̄
ticipes haberemur. **¶** Quarto habebim^o
ibi fercula p̄ciosa. quia de^o mer da
bit se nobis in p̄m̄ium. **¶** Et si creatura a
deo creata potest letificare hoīem (ver
bi gratia: sicut aurū avarum. z honor et
potestas z vestes p̄ciose sup̄bum. abus
preciosus z vinum bonum gulosum: et
sic de alijs) quid tūc creator potest. **¶** Tā
ta sunt em̄ gaudia celi q̄ si celum aper
retur z minimū gaudiū alicuius p̄i san
cti videret: q̄uis remota a nob̄ sunt. tā
men totus mūdus hoc gaudiū sustine
renō posset. **¶** Si aut̄ possibile esset q̄ suf
ferre posset: tūc nullū cor essz a deo triste
quin ex hoc letificaret. immo si interim
in igne arderet vel in glacie staret. v̄l eti
am ip̄am mortem corporis sustinerz. de
his omībz nihil interim sentiret. **¶** Quid
tunc erit cū nos illic venerimus z cū deo

et cum omnibus sanctis gaudebimus. Item deū videre est ita delectabile. q̄ b̄tus Augustin⁹ dicit q̄ potius velle eē in inferno z deū videre: q̄ in celo z ei⁹ visione carere. Unde angeli iam quasi p̄ septem milia annorum deum viderunt. et si ad icū oculi deberēt priuari visione dei: nimis grane esset eis. Quāuis em̄ angeli hīc mira operent̄ z nobis frequēter seruiāt. tamen semp̄ deū cōtemplantur. **Uñ** Math. xvij. Angeli cor̄ semp̄ vident faciem patris mei q̄ in celis est. Item de hac visione z de dulcedine ei⁹ dicit ps̄. Quoniā mille anni aī oculos tuos tanq̄ dies h̄ eterna que preterit. **Ubi** dicit glo. q̄ nūq̄ aliqua dies tam gaudiose consumpta est in p̄senti q̄n mille anni breuiores estimantur in celo. Itē in hac visione implebitur desiderū hōminis. **Unde** ps̄. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Quia in celo q̄libet satiabitur: siue sit magni meriti siue parui sic q̄ q̄libet contentat̄ intantū q̄ nō potest plus desiderare. Exemplum de vase magno quod potest cōtinere viginti vnas vini: cū habet eadē plenum est z non potest plus recipere. Similiter de vase paruo quod pōt cōtinere vnam solum mēsuram: cū habet illam tunc plenum est z contentat̄ ita bene in vna mēsurā sicut magnum vas in viginti vnis. Sic est de sanctis magnis. sicut de sancto Petro vel Paulo vel Dominico vel sancto Francisco. qui habent magna vasa. id est magna merita. Et de nob̄ qui sumus quasi parua vasa cum paucis meritis. **Uñ** Aug⁹. libro. xxij. de ciuitate dei. Ip̄e deus erit finis desideriorū nostrorum. qui sine fine videbit̄: sine fastidio amabit̄: sine fatigatōe laudabitur. Idem eodem libro. Quod deus p̄parauit diligentib⁹ se fide nō capit. sp̄e nō attingitur. charitate non cōphenditur. desideria z vota trāsgreditur. acquiri potest. estimari nō potest. Exemplum de gaudijs celi. Legitur q̄ in ecclesia beati

Petri colonte cū esset quedam obsessa: cōtigit ad illam aliā obsessā supuentire. **Uñ** vna p̄tra aliā cepit insurgere. et clamorib⁹ z cōtumelijs se afficere. demōn demoni dicebat Miser quid p̄sentendo lucifero sic de celo ruimus. **Alter** respōdit. quare fecisti. **Cūq̄** illa adhuc quasi penitentijs verba p̄ferrent: alter subiūxit. **Tace.** ista p̄ma nimis est sera. **Et** idem demon interrogatus a circumstantib⁹. qd̄ facere velle v̄ sic ad celū redire posset. **Respōdit** ei. **Si** esset colūna ferrea z rasorijs z clauis acutissimis armata a terra vsq̄ ad celū erecta vsq̄ ad diem iudicij: si carnem haberē in qua sic pati possem: me p̄ illam trahere vellem nūc ascendendo: nūc descendendo dummodo puenire possem ad gloriā dei. de qua p̄pter supbiam meam cecidi.

De luxuria.

Luxuria detestanda est. quia est peccatum nociuū valde tā in corpore q̄ in aīa. **Unde** apostolus. i. ad Corin. vi. Quē fornicatur in corpus suū peccat. qz luxuria p̄mo maculat ip̄m corpus. **Omnia** em̄ peccata maculant animam. sed illud corpus z animā. **Unde** etiam Innocentius de vilitate cōditōis humane. **Luxuria** nō solum maculat animam. sed sedat p̄sonam. **Uñ** luxuriosus tam habz quodāmodo gehennā in seip̄o. scz fetorem luxurie. z ignē concupiscētie. **Idem** luxuriosus comparatur porco. qz plus delectatur in luto luxurie q̄ in florib⁹ castitatis. **Uñ** q̄libet debemus corp⁹ nostrū in puritate seruare. quia quanto purius nunc seruatur: tanto gloriofius in futura resurrectōe erit. **Et** quāto impurius: tanto plus tūc ferebit̄ si sic decedit. **Est** enim luxuria peccatum fetens. non solum coram hominibus. sed etiaz coram angelis. **Quia** angeli sunt puri qui nos custodiūt. igitur nō modicum